

9 septembrie 1965

Discuțiile au început la orele 14,00.

Tov.L.I.Brejnev:

Cum ați călătorit? Ați vizitat Volgogradul.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Da, este un oraș frumos.

Tov.L.I.Brejnev:

El reprezintă un simbol pentru noi. Ați văzut monumentul care se ridică acolo?

Tov.I.Gh.Maurer:

Monumentul este foarte frumos.

Tov.L.I.Brejnev:

Va fi mareț când se va termina. Iar Leningradul - ca Leningradul.

Noi sîntem bucuroși că judecînd după presă și după cele comunicate de tovarăși, ați făcut o vizită interesantă și bună. La drept vorbind noi ne așteptam la aceasta.

Așa cum ne-am înțeles, acum vom expune noi. Încă o dată vrem să ne exprimăm adîncă satisfacție și recunoștința noastră frățească că, în condițiile cînd sînteți atît de ocupați cu treburile pe linie de stat, ați venit la noi. Acesta este, desigur, un lucru mare. Poate că nu vom reuși să discutăm chiar totul, dar problemele principale le vom trece în revistă. Lucrul cel mai important însă îl vor constitui problemele asupra cărora noi vom cădea de acord. Noi dăm o înaltă apreciere acestui lucru.

In ceea ce privește esența discuției noastre, noi considerăm foarte important faptul că în informarea dv. ați fost sinceri și ați vorbit - să spunem așa - atît despre unele lucruri plăcute cît și despre altele neplăcute. In orice caz, restabilirea prieteniei și încrederii spre care tind ambele părți cere ca o condiție obligatorie sinceritatea. Din punctul nostru de vedere, socotim că problemele care într-o anumită etapă nu pot fi rezolvate, să le lăsăm în depozit pentru 50 de ani (în glumă), poate pentru mai mult, poate pentru mai puțin, conducîndu-ne după faptul că lucrurile acestea ne stau la inimă. Acum mai sînt și asemenea termene, însă 10.000 de ani.

Încă o chestiune despre care parțial am vorbit cu tovarășul Meașescu în România. De fapt era și tovarășul Maurer atunci. În mod deosebit am abordat această chestiune când am mers cu tov. Maurer. Noi nu slăbim nici cu o copeică eforturile noastre în ceea ce privește întărirea capacității de apărare a patriei. Observatorii din străinătate găsesc întotdeauna să scrie despre ceva și spun: iată, pentru agricultură s-au alocat sume mari, dar de unde vor lua bani? Probabil că vor reduce cheltuielile militare. La plenara Comitetului nostru Central însă cu toții am fost de acord că nu avem nici un fel de drept moral să facem aceasta; orice am face în interior, nu trebuie să slăbim apărarea și considerăm acesta ca cel mai sfânt lucru. Pe scurt, întotdeauna noi spunem: trebuie să fim vigilenți. Intreaga istorie a trecutului ne învață aceasta.

Acum, câteva cuvinte despre intențiile noastre de viitor. Cu toții sîntem de acord că planul pe anul 1966 și cincinalul care va urma trebuie să prevadă dezvoltarea tuturor ramurilor producției industriale. Noi vrem să intensificăm dezvoltarea industriei noastre ușoare și alimentare, pentru a satisface într-o măsură mai mare necesitățile populației. Populația are multe economii bănești, noi vedem aceasta la casele de economii. În fața noastră stă astfel sarcina umană cît și sarcina politică generală de a satisface cerințele crescînde ale populației.

Nu vă putem spune că în această direcție la noi toate merg bine. În orice caz poporul a început să se îmbrace mult mai bine, aprovizionarea populației se desfășoară normal, alimente sînt suficiente, consumul de unt și de lapte crește. Vă putem spune cu satisfacție că îndeosebi în anul curent se observă acest lucru.

Aceasta este situația din industrie. Dacă tovarășii au ceva de adăugat?

Tov. A. N. Kosîghin:

Eu aș adăuga următoarele: Tovarășul Brejnev a subliniat că noi sîntem nevoiți să întărim capacitatea noastră de apărare. Cu toate că noi avem o puternică industrie de apărare, trebuie să investim în continuare mari sume. Industria noastră de război crește în mod însemnat. Producția acestei industrii sau o oprim pentru noi sau o livrăm altor țări din Africa, Asia etc. Sîntem însă nevoiți să dăm această producție pe credit, ceea ce constituie o povară foarte mare pentru economia națională. Vă închipuiți că în prezent, avînd în vedere noile tipuri de armament, noi trebuie să dăm oțelul cel mai bun, nichel, cupru, titan, aluminiu, adică tot

ceea ce este mai prețios în economie; dar noi cheltuim banii astăzi, creditele urmînd să ne fie restituite peste 10 ani.

De aceea, se crează o anumită încordare în bugetul nostru. Noi înțelegem să facem aceasta, deoarece întregul lagăr socialist trebuie să-și întărească capacitatea sa de apărare. În același timp, noi însă suportăm o parte uriașă a cheltuelilor de acest fel

Tov.L.I.Brejnev:

Nu ascund în fața tovarășilor noștri că în cadrul discuției cu tov.Maurer, iar în România în prezența tovarășului Ceaușescu, eu mi-am permis să fiu sincer pînă la capăt în această chestiune, pornind de la încrederea prietenească. Oricît am încerca noi, la sesiunea Sovietului Suprem trebuie să arătăm că cheltuim 18,5% din bugetul nostru pentru apărare. Toate birourile de proiectare, institutele de cercetări științifice, producția experimentală și altele le includem însă la articole pentru știință și altele din buget

Intrucît sinceritatea noastră este cordială, aș vrea să înțelegeți că pentru crearea unei asemenea tehnici de care dispunem, nu poți să ai un birou de proiectare cu 500 de oameni. Din numeroasele institute de cercetări de acest gen care există în țară, vă dau ca exemplu 2-3 care au în birourile de proiectare cîte 25.000 de oameni, iar la baza experimentală pe lîngă acest birou de proiectare - 28.000 de oameni, adică un birou de proiectare cu aproape 60.000 de oameni. Aceste birouri sînt foarte bine dotate, acolo oamenii spală podeaua de două ori pe zi, în multe secții există aer condiționat, nu au lumină de zi, ci numai lumină specială. Vă puteți închipui cît costă ele. Vă spunem toate acestea pentru ca să știți că și noi avem greutățile noastre.

Trebuie să vă spun că discutăm această problemă la noi nu fără durere. Unele dintre țările care au pășit pe calea socialismului sau alte țări care și-au ales drept cale de dezvoltare în perspectivă socialismul, au înlăptuit unele reforme sociale și au adoptat legi care le depășesc pe ale noastre. Vă spun concret: într-o serie de țări concediul de odihnă pentru multe categorii este mai mare decît la noi, asigurarea pensiilor este mult mai avantajoasă decît la noi. În unele țări chiar și femeile casnice, deși n-au muncit, dacă ating vîrsta de 55 sau 60 de ani primesc pensie. La noi așa ceva nu există și nu din cauză că noi sîntem atît de severi și nu vrem acest lucru. Însă poporul înțelege foarte bine, se împacă cu această situație. Aceste probleme nu

se ridică nici în adunările din uzine, nici la adunările sindi-³⁶cale. Acesta este evident rezultatul muncii noastre politice de lămurire, rezultatul unei conștiințe înalte. Clasa noastră muncitoare are un spirit internaționalist dezvoltat.

Dacă dv. v-ați propune să verificați acest lucru, ați vedea cu câtă dragoste primesc muncitorii comenzile pentru țările prietene. De exemplu, ei spun: brigada cutare execută o comandă pentru Vietnam, alta pentru Bulgaria. Este o mândrie a clasei noastre muncitoare să îndeplinească cinstit și la un nivel calitativ înalt comenzile pentru alte țări. Noi înfăptuim o largă colaborare tehnică cu multe țări și dv. știți că lipsurile serioase pe care le-am avut nu mai există. Unii pot spune că americanii ar putea să construiască mai bine. Aceasta este o altă chestiune. Poate că unele lucruri s-ar putea să le construiască ei mai bine, dar unele lucruri le putem noi construi mai bine.

În India, spre exemplu, au construit uzine metalurgice firme din Anglia, R.F.G. și am construit și noi. Uzina noastră a reieșit cea mai bună, așa că a doua uzină India a comandat-o numai la noi. Și în India există oameni de știință care au comparat uzinele construite.

În R.A.U. la concurs au fost prezentate cinci proiecte ale barajului de la Asuan. Eu nu vorbesc despre vreo tendință a lui Nasser ca din simpatie față de U.R.S.S. să acorde prioritate proiectului sovietic, însă vreau să spun că din punct de vedere tehnic proiectul nostru a rezistat la încercări, celelalte patru nu au rezistat.

Noi nu vrem să facem gălăgie de prisos, însă într-o familie frățească vrem să spunem că și noi avem lucruri bune, că știința noastră a făcut un pas înainte, cadrele noastre au crescut. Desigur, culmile științei nu vor fi atinse niciodată pentru că se merge întotdeauna înainte; acesta este un proces inevitabil.

Iată, în ce privește industria. Pentru cincinal, de asemenea, prevedem un vast program. Nu putem trece sub tăcere faptul că în cadrul planului cincinal chimia se va bucura de anumite privilegii, îndeosebi în două direcții: chimia pentru agricultură și chimia pentru producerea de diferite materiale sintetice.

Dacă nu sînt/^{alte/}probleme care vă interesează, mi-aș permite să mă limitez la această informare. Se are în vedere ca la

congres planul cincinal să se discute pe larg, amănunțit și cu cifre concrete.

Tovarășul Kosîghin îmi amintește să vă spun că am adoptat hotărîrea ca pe 27 septembrie a.c. să ținem plenara Comitetului Central. Problema principală la această plenară este îmbunătățirea continuă a conducerii industriei, a planificării, folosirea principiului cointeresării materiale, lărgirea drepturilor întreprinderilor.

Trebuie să spunem că s-ar putea ca aceasta să provoace o anumită gălăgie cum că noi distrugem tot sistemul existent. Da, trebuie să spunem că așa va fi. Problema nu constă în aceea că actualul sistem de conducere prin intermediul sovnarhozurilor a avut numai părți negative. Au fost multe lucruri pozitive și utile în acest sistem. Însă, cînd am făcut o analiză profundă a reieșit că multe indicații privind conducerea pe linie de ramuri au fost încălcate, foarte greu se realiza legătura dintre știință și producție, însușirea tehnicii noi, însușirea cît mai rapidă a capacităților proiectate ale noilor întreprinderi, o serie întregă de indicatori importanți pe plan național nu se dezvoltă într-un tot pozitiv.

Noi am hotărît să pășim cu curaj la restabilirea principiului de conducere pe ramuri, avînd speranța și încrederea că facem un lucru bun. Vor fi ministere, care vor dispune și de știință, de institute de cercetări științifice, de institute de proiectări, asigurînd cooperarea între ramuri. Toate acestea vor ridica mult indicatorii pe plan național.

Această chestiune am discutat-o mult timp la noi. Comisia Prezidiului Comitetului Central, în frunte cu tovarășul Kosîghin, a lucrat mult la aceasta. În urma discutării propunerilor făcute de comisie, în cadrul Prezidiului, noi am considerat necesar să întreprindem aceste măsuri.

Despre felul cum se va desfășura plenara noastră, vă vom informa pe linie de partid.

Dacă nu sînt probleme, eu aș trece la a doua parte a economiei noastre - agricultura.

Noi considerăm că nu este rău să ne consultăm și considerăm lucrul acesta de dorit cu orice țară. Eu cred că probabil acest lucru este just. De aceea, cu prima parte a dv. sîntem pe deplin de acord.

Tov. Nicolae Ceaușescu :

Vreau să spun și eu ceva. Noi sîntem de acord cu tot ceea ce a spus tov. Brejnev, Sigur, n-are nici un rost să începem să ne reamintim ceea ce a fost, însă nu poate fi limitate aceste probleme numai la porumb și porci. Pe acestea nici nu le considerăm probleme. Noi sîntem de acord să lichidăm astfel de manifestări, ca ele să nu se mai repete.

Tov. L.I. Brejnev :

Vă spun chiar mai mult. Tovarăși, să nu credeți că noi ne intimidăm, că ne este frică să ne uităm în ochii fraților și să spunem adevărul.

Noi cunoaștem instabilitatea lui Nichita Sergheevici în asemenea probleme. S-a spus că el a avut o discuție cu tovarășii români care i-au arătat că ar vrea să construiască o uzină de autocamioane sau de tractoare. La aceasta el ar fi spus de ce să mai construiți tractoare, luați de la noi, că dacă veți construi voi va fi o uzină de aur. Dv. aveți calculele dv., posibilitățile dv. Tovarășii români au început să se gîndească că Uniunea Sovietică sau PCUS este împotriva continuării politicii de industrializare a României. Trebuie să vă spun că fiecare dintre cei prezenți aici este eliberat de asemenea discuție, n-a asistat nimeni dintre noi, nimeni dintre noi n-a auzit imediat această discuție. După aceea, treptat, la un moment dat am aflat despre aceste discuții. Eu am spus aceasta pentru că tov. Ceaușescu a replicat că nu este vorba de porumb și porci. Eu sînt de acord cu dv., însă credeți-ne și pe noi, nici o dată aceste probleme nu s-au discutat la ședințele Prezidiului Comitetului Central. Nici o dată nu s-a ridicat o asemenea părere, pe care noi am aflat-o din diferite surse. Dacă vreți, noi afirmăm că aceasta este în contradicție cu programul nostru. Aceasta este în contradicție cu ideea noastră comună, că noi dorim să vedem toate țările socialiste puternice și în general, lagărul socialist mai puternic decît cel imperialist, pentru că în ultimă instanță este vorba nu numai de țelul care se pune

./.

în fața fiecăruia, ci este vorba despre un țel comun, despre lupta pe plan mondial, despre rezolvarea pe plan mondial a victoriei socialismului și comunismului. Partidele noastre luptă pentru acest țel. De aceea, noi trebuie să ne bucurăm dacă țările socialiste sînt puternice; dacă ele sînt puternice și Uniunea Sovietică este puternică și de fapt noi ne bucurăm. La congresele noastre dăm date despre dezvoltarea lagărului socialist și comparăm acestea cu ritmurile americanilor. Adică pe plan larg politic, sîntem pentru aceasta, însă datorită unor asemenea poziții subiective am stricat tabloul nostru general. Noi vrem să ne considerăm liberi de aceasta. Această parte a discuției nu este prea importantă, însă vrem ca dv. s-o înțelegeți. Si atunci noi o să putem crede că aceste probleme nu se vor mai ivi.

Am dori să ridicăm problema privind îmbunătățirea colaborării noastre pe arena internațională. Este o problemă foarte mare. Vedeți, tot timpul se vorbește - în partidul nostru, în partidul dv., în toate partidele comuniste - despre comunitatea socialistă, despre faptul că după cel de-al II-lea război mondial s-au format două sisteme mondiale: sistemul socialist căruia îi aparține viitorul și sistemul capitalist care nu are viitor, care însă deocamdată este puternic și care opune din toate forțele folosește toate formele și metodele de muncă. De aceea, unitatea lagărului socialist, coordonarea acțiunilor sale pe arena internațională, în cele mai importante probleme internaționale întărește atît încrederea partidului nostru în unitate, întărește credința popoarelor și convingerea partidelor în aceste probleme. Orice fisură care apare, avînd în vedere puternicul aparat propagandistic întreținut de imperialiști, este văzută imediat de ei și îi ajută. De aceea, colaborarea noastră comună - cînd vorbesc despre aceasta am în vedere nu numai colaborarea cu Partidul Comunist Român, ci am în vedere întregul lagăr - este important ca noi să avem puncte de vedere comune. Dacă vrem să fim sinceri și noi vrem să fim sinceri, trebuie să spun că lucrul acesta nu poate decît să întărească încrederea reciprocă. Noi toți vedem, observăm că între imperialiști există contradicții. Franța are contradicții cu RFG, Franța are divergențe cu America. Dacă este să vorbim deschis este cunoscut pe plan general că De Gaulle îi urăște pe americani, este gata să

facă totul să-i scoată pe americani din Europa. Adică, între ei există contradicții, însă cînd este vorba despre idealurile lor comune, despre lupta lor comună împotriva noastră, atunci găsesc forme de unire. Din această cauză NATO nu s-a dezmembrat, ei se adună în mod regulat. Dacă se întîmplă cîte ceva în Africa, divergențe mari nu sînt între ei.

Ei se unesc la Organizația Națiunilor Unite, care reprezintă o arenă de luptă.

Din păcate, noi, în lagărul socialist, care în esență este condus de partidele comuniste, care nu sînt divizate pe probleme economice, care au idealuri economice comune, nu reușim ca din timp și în mod coordonat să luăm poziții pe arena internațională. Acesta este un fapt; este trist, însă este un fapt. Noi trebuie să ne gîndim la aceasta.

Astăzi apreciem aceasta pornind de la politica curentă, însă istoria va aprecia aceasta pe fondul unei perioade istorie îndelungate. Si atunci se vor vedea mai bine și greșelile noastre și ale dv. și greșelile altora, din care cauză vom suferi dacă nu ne vom pune de acord. Aici s-ar putea, fără îndoială, întreprinde anumiți pași, care ar fi spre folosul comun.

Înainte de toate vreau să mă abțin de la orice hîrtie, orice document scris și să vă împărtășesc unele lucruri care se nasc la noi în urma discuțiilor zilnice în procesul muncii și a căror esență are o mare importanță. În prezent, informarea reciprocă nu este întotdeauna suficientă și la timp. Ce cauze pot fi? Ce împiedică să spunem PCUS și sau Partidul Comunist Român ca în problemele mari sau mici să facă schimb reciproc de informații, să se consulte reciproc? Hai să discutăm cine pe cine informează mai mult, să luăm acest raționament ca dorință. Schimburile de informații aduc folos? Noi sîntem convinși că aduc.

Uitați-vă însă la procesul de coordonare a unor probleme, foarte importante. Spun din memorie, întrucît de 11 ani lucrez în Prezidiul Comitetului Central. Un asemenea eveniment important pentru noi toți este Adunarea Generală a ONU. Aici noi toți ne pronunțăm într-un front unit împotriva atacurilor imperialiste. Trebuie să observăm cît de greu decurge procesul punerii de acord măcar a unei asemenea chestiuni ca miniștrii afacerilor externe să se întîlnească, să discute toate aspectele problemelor

care apar, să găsească o abordare comună a acestora, să informeze guvernele. Cinci zile am stat și am discutat și sîntem convinși că așa trebuie să acționăm. Incepe deseori o corespondență birocratică, cine trebuie să manifeste inițiativa, unde să ne adunăm, că trebuie din timp sau dinainte scrisă o hîrtie, că la aceasta se mai adaugă și anumite probleme. Inșă au fost și cazuri cînd în general n-au avut loc consultații. Oare aceasta este o linie partinică ? Nu.

Oare sistemul nostru nu ne permite să ne înțelegem ? Ieri am discutat cu tov. Novotny despre această problemă. Cu ocazii ca vizita tov. Novotny, a tov. Ulbricht, vizita tov. Ceaușescu., dv., nu este greu să ne înțelegem cu ceilalți nu numai în problema ONU.

Să luăm un exemplu viu - evenimentele din Vietnam. Aceasta este o problemă ascuțită. Cine dintre noi poate să garanteze că din aceasta nu poate să apară probleme care depășesc cu mult privirea noastră de astăzi ? Nimeni nu poate garante. Inainte, războiul apărea pentru că a fost omorît un prinț. Or, noi comunistii, marxistii, putem să nu ținem seama de răspunderea pe care o avem față de partidele și popoarele noastre ? Nu trebuie oare ca noi să cunoaștem din timp toate faptele ?

Nu învinuiesc pe nimeni, înșă constat ca un fapt. La noi nu se întîmplă ca tovarășul Ceaușescu sau Brejnev sau Gomulka să ia telefonul - iar noi avem o legătură bună în această privință și să spună : tovarăși, situația este foarte ascuțită, ar fi foarte util ca noi să ne adunăm pentru o zi, să spunem în Polonia sau la București; nu este neapărat nevoie s-o intitulăm consfătuire, ci doar să facem un schimb de păreri și să analizăm sensul evenimentelor care au loc și să ne coordonăm pașii politici și practici în această problemă. La noi nu există așa ceva, nu există o asemenea coordonare. Or, ar fi bine ca atunci cînd un guvern sau un partid propune și roagă să ne întîlnim timp de o zi sau o zi și jumătate pentru a face un schimb de păreri în anumite probleme, cu condiția de a nu lega aceste adunări de un document oficial, toți ceilalți ar trebui să fie obligați să accepte această propunere.

Altceva ar fi dacă ne-am așeza la o masă rotundă sau pătrată să spunem, la București, la inițiativa manifestată de tovarășul Ceaușescu. Noi am veni, el ne-ar spune de ce a considerat necesar să ne invite și am fi avut un schimb de păreri. În caz mai rău, se va dovedi că 60% din concepțiile preliminare nu sînt juste, nu sînt acceptabile și vor trebui amîinate, iar 40% vor fi acceptabile și rezolvate. Dar noi n-avem astfel inițiative. Dimpotrivă.

Vreau să fiu sincer pînă la sfîrșit și să spun că la noi se manifestă oarecum o tendință de a da întîlnirilor, chipurile, pe neobservate un caracter și mai birocratic. Nu vreau să dezvolt această temă, dar dacă vreți pot să spun din memorie totul.

De aceea, ar fi bine ca în urma schimbului de păreri cu dv., precum și cu alți tovarăși, să stabilim un asemenea spirit în cadrul relațiilor reciproce încît atunci cînd un partid roagă sau consideră necesar să se discute o anumită problemă curentă, noi toți trebuie să ne adunăm. Toți dispunem de o aviație puternică și peste patru ore putem fi la locul stabilit, în orice punct. Putem discuta 5-6 ore, am putea lua masa împreună și după aceea vom pleca acasă. Astfel, problemele ar fi rezolvate în multe privințe în mod pozitiv. Aceasta nu aduce atingeri nici suveranității și nici nu constituie un amestec. Aceasta este problema punerii de acord, a unui schimb de păreri, a încrederii în discutarea problemelor externe, dacă sîntem într-adevăr sinceri în ceea ce spunem.

Eu am fost la congresul partidului dv. și am constatat cu satisfacție că congresul dv. a proclamat că dv. vă pronunțați pentru coexistență pașnică, lupta pentru pace, sprijinirea luptei de eliberare națională, acordarea de ajutor popoarelor care luptă împotriva asupririi, că partidul dv. se pronunță împotriva asupririi unui popor de către alt popor. Adică, în problemele principale, congresul a proclamat asemenea principii care unesc din punct de vedere ideologic toate țările socialiste.

Nu știu dacă este clar ceea ce vă spun.

Tov. I. Gh. Maurer:

Da, într-un anumit sens este clar.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Eu aș avea o propunere. Acum este ora 16,15, iar noi ar trebui să ne pregătim pentru recepție. Poate c-ar fi bine să ne oprim aici și să continuăm după recepție.

Tov.I.Gh.Maurer:

Problemele pe care tovarăşul Brejnev le-a ridicat sînt extrem de interesante. De aceea ne trebuie timp să le discutăm. Soluția propusă cred că este bună.

Tov.Nicolae Ceauşescu:

Desigur, ar fi fost bine dacă am fi amînat recepția, dar acum este prea tîrziu.

Tov.L.I.Brejnev:

O altă ieşire nu este decît să fim de acord cu propunerea tovarăşului Ceauşescu. Să nu prelungim recepția prea mult și să acordăm timp continuării discuției. Primim propunerea dv.

Tov.Nicolae Ceauşescu:

Am dori să ascultăm astăzi tot ceea ce aveți dv. de ridicat, pentru ca mîine să putem lămuri problemele.

Tov.L.I.Brejnev:

Da, just.

Discuțiile au luat sfîrșit la ora 16,20.

Reluarea discuțiilor la ora 19,30

Tov.L.I.Brejnev:

Tuica a încurcat puțin lucrurile, însă esența lor a rămas clară.

In ceea ce privește problemele colaborării în domeniul relațiilor externe am fi putut să le dezvoltăm în continuare, însă datorită faptului că concepțiile noastre sînt atît de apropiate, propunerea noastră este să reacționăm cît mai operativ la diferite probleme pe plan internațional. Comitetul Central al partidului nostru acordă o mare importanță întăririi și dezvoltării în continuare a relațiilor dintre partidele noastre. Baza dezvoltării acestor relații și profunzimea lor constă în unitatea de vederi în problemele fundamentale, atît în ceea ce privește mișcarea comunistă internațională cît și în politica mondială. Inșă viața partidelor noastre nu se limitează numai la aceasta. Schimburile de delegații organizate cît mai des posibil, atît în problemele de partid organizatorice, cît și pentru studierea

experienței în conducerea industriei, agriculturii - au desigur o mare importanță. Noi considerăm că n-au fost folosite pe deplin posibilitățile care există în acest domeniu.

Nouă ni se pare că este oportun să ne înțelegem în cadrul acestei discuții să dezvoltăm formele care s-au stabilit în ceea ce privește relațiile și în limita posibilităților să căutăm forme noi. Contactele prietenești între conducătorii partidelor noastre ne dau posibilitatea ca prin discuții deschise, sincere, să facem schimb de vederi în problemele care interesează ambele părți.

Am spus că înainte, la noi exista practica unui larg schimb de delegații. În ultimul timp, această practică s-a îngustat. Noi am considera util să reluăm și să dezvoltăm această practică. Nu voi spune acum câte delegații se pot trimite. Dacă și dv. considerați util, în cadrul relațiilor dintre partidele noastre o să ajungem întotdeauna la o înțelegere reciprocă câte delegații să trimitem - 2, 3 sau 5.

După părerea noastră, deosebit de important este ca în cadrul acestor contacte și legături să acordăm o atenție deosebită legăturilor și contactelor noastre în domeniul ideologic, întrucât în domeniul radioului, presei, televiziunii și alte forme ale activității de propagandă, cel mai mic accent nejust se reflectă uneori asupra comuniștilor în mod dureros, se reflectă în mod sensibil asupra gândirii poporului român sau sovietic. De aceea ar fi bine de exemplu să facem schimb de corespondenți de frunte, redactori de frunte, să stabilim o colaborare între conducerile școlilor noastre de partid, a altor instituții ideologice. Cred că asemenea schimburi ar putea juca un rol pozitiv în acest domeniu. În conformitate cu practica trecutului și cu cea prezentă, nu avem în vedere să încheiem anumite contracte sau înțelegeri, ci să se facă schimb de experiență, să se întreprindă călătorii reciproce, deoarece aceste forme ideologice sînt purtătoare ale ideilor partidelor noastre. Subliniez acest lucru deoarece ideologia este un sector foarte important.

După părerea noastră, ar fi bine ca noi să întreprindem măsuri comune pentru a înlătura la timp, îndeosebi în domeniul ideologiei, tot ceea ce împiedică întărirea prieteniei sau întunecă relațiile dintre noi.

Noi apreciem faptul că dv. nu ați ridicat - evident datorită spiritului de respect - anumite fapte. Noi, de asemenea, vrem să vă răspundem cu respect reciproc. Uneori însă, simți nevoia să

spui ceva. Noi, dă exemplu, am fost nedumeriți și vrem să vă spunem acest lucru deschis, din inimă - și folosind cuvintele dv. nu pentru a face polemică în anumite probleme. Asemenea lucruri sînt de nedorit atît din partea dv. cît și din partea noastră.

În ultimul timp, într-o serie de lucrări care au apărut în România, îndeosebi în lucrări cu caracter istoric, au început să fie prezentate în mod tendențios unele probleme ale istoriei, se scot în evidență unele aspecte negative ale relațiilor ruso-române. Dv. știți ce ideologie exista în timpul țarismului rus, și al regilor dv.; se cunoaște ce legi existau atunci și este greu să putem găsi în ele ceva bun pentru România socialistă și pentru Uniunea Sovietică.

Poate că cineva v-a spus deja - eu vă cer scuze dacă repet -, a apărut la dv. cartea lui K.Marx "Insemnări despre români", editată de Academia R.S.R. În această lucrare sînt publicate anumite manuscrise, chipurile ale lui Marx, și anume, extrase din lucrările unor autori burghezi. Natural, noi n-am citit aceasta, însă avem și noi academie, avem istorici și au început să gîndească și să compare pe Marx cel adevărat cu Marx arătat în lucrarea respectivă și au stabilit că cartea lui Marx "Insemnări despre români", din punct de vedere științific nu este fundamentată, consistentă. Toate aceste extrase, făcute de Marx din lucrările unor publiciști burghezi și conspecte ale cărților unor autori burghezi în ceea ce privește istoria Principatelor dunărene - Moldova și Valahia -, se dau în mod arbitrar drept concluzii ale lui Marx.

Dv. știți că nu toată populația l-a studiat pe Marx. În felul acesta opinia publică este indusă în eroare în ce privește adevăratele concepții ale lui Marx. În ultimă instanță este stabilit că anumite concepții ale lui Regnault sînt atribuite lui Marx.

Eu cred că la dv., ca și la noi, sînt unele cărți care se editează fără să fie aprobate. Poate la dv. există o altă ordine. Eu nu vorbesc despre această lucrare, ci mă refer în general ca fapt. Nu vreau să diminuez rolul Comitetului Central. Nu mai vorbesc de faptul că autorii introducerii la această carte, în mod just criticînd aspru politica externă a țarismului rus, au uitat cu totul să spună că întemeietorii socialismului științific au subliniat în toate lucrările lor că țările balcanice datoresc existența lor Rusiei.

Ce s-a întîmplat? O asemenea concepție, o asemenea expunere

a prins imediat în Apus. Revista "Spiegel" din Germania occidentală a apreciat imediat în paginile sale apariția cărții. Punând un titlu răsunător "Cu Marx împotriva Moscovei" ei au prezentat cum le-a convenit această chestiune. Nu vreau să mai subliniez că această carte a fost editată de trei ori. Tocmai aceste extrase au început să apară pe scară largă în multe reviste. Când aceasta capătă un caracter atât de larg și este reluat de către restul presei, atunci în mod natural, istoricii și persoanele competente văd în aceasta o acțiune cu caracter tendențios. Aceasta determină îngrijorare în rîndul opiniei publice sovietice, care dorește relații bune cu România.

Nu garantez că la noi nu s-a strecurat cîndva așa ceva. Spun aceasta pe baza faptului că atunci cînd am venit eu, Kosîghin, Podgornîi, Hrușciiov și alții la dv. și am stat două zile, s-a spus că nu știu în ce revistă ...

Tov.I.V.Andropov:

La Universitate a fost aceasta.

Tov.L.I.Brejnev:

... un anumit economist într-o carte avea anumite nuanțe care ar fi fost nefavorabile pentru România.

Eu m-am referit la lucrarea de mai sus nu pentru a dovedi că la dv. apare astfel de lucrări, iar la noi nu s-a găsit, ci pentru a arăta grija și dorința noastră de a depune toate eforturile pentru ca ideologia noastră să fie curată, justă și să reflecte în mod obiectiv relațiile noastre, relații comuniste, internaționaliste.

Ce să căutăm în istoria țarului nostru Nicolai? Mă îndoiesc că lucrul acesta este util.

De aceea, legăturile între reprezentanții frontului ideologic, între delegații de acest gen, cu intenții bune, ne va ajuta nouă și dv. să întărim prietenia noastră pe un front larg. Eu vă răspund cu reciprocitate la problema pusă de dv., tovarășe Ceaușescu, completînd-o cu această dorință a noastră.

Tovarășul Ceaușescu ne-a informat despre situația în cadrul comunității lagărului socialist. Si noi, de asemenea, am dori în modul cel mai sincer, să vă împărtășim ideile noastre și să ne sfătuim cu dv. în această problemă. Noi considerăm că avem relații foarte bune cu bulgarii. Nu găsim cuvinte să spunem că ceva nu este rezolvat. Pot avea loc asemenea probleme să ne ceară 30.000 tone de oțel, iar noi să le putem da numai 20.000 și invers;

asta însă este altceva. Avem relații bune cu ungurii, cu tov. Kadar, cu toți tovarășii din conducere și problemele economice sînt bine rezolvate.

Avem relații bune cu cehii. Ieri am ascultat delegația cehoslovacă. Tovarășul Novotny a spus că între țările noastre nu există probleme care să constituie obiectul unor discuții deosebite între noi. Însă, tovarășii cehi au spus că sînt preocupați de faptul cum să se îmbunătățească colaborarea pe arena internațională, cum să facem să ne întîlnim mai des. Printre altele, el a ridicat și problema Pactului de la Varșovia. Ei sînt preocupați de faptul cum să îmbunătățim situația în mișcarea comunistă mondială. În ceea ce privește relațiile dintre țările noastre din ultimii ani, tovarășul Novotny a arătat că poporul cehoslovac, Partidul Comunist din Cehoslovacia, au dat dovadă de respect nemărginit față de poporul sovietic.

Cu polonezii avem, de asemenea, relații bune. Este adevărat, acum, tov. Gomulka s-a îmbolnăvit puțin; acest lucru l-a reținut cîteva luni. Săptămîna trecută am vorbit la telefon cu dînsul; el a participat la sărbătoarea recoltei, a luat cuvîntul. I-am spus că dv. veniți la noi. Si-a exprimat dorința ca noi să ne întîlnim cumva. În orice caz, relațiile cu polonezii, îndeosebi în ultimii ani, sînt relații de încredere, tovarășești.

Cu R.D.G., desigur, relațiile sînt bune. Această țară are nevoie mai mult decît oricare alta și de consultare, și de sfaturi, și de sprijin. Ei stau față în față cu imperialiștii. Acolo sînt americanii, englezii și francezii și ceea ce este principal acolo sînt și militariștii. Acolo se recepționează în modul cel mai sensibil și mai dureros orice propagandă din afară. Acolo are loc un proces larg de schimburi și de vizite ale rudelor. Pe lîngă unele lucruri bune sînt dese ori și provocări.

De aceea, nu întîmplător ne întîlnim mult mai des cu dînsii, iar problemele economice între ei și noi sînt mai complicate decît cu oricare altă țară.

Această situație e determinată de o anumită izolare, de anumite greutăți pe arena mondială; dar și în aceste condiții complicate noi nu numai că colaborăm bine de mulți ani, dar după cum arată viața, găsim soluții juste problemelor politice. Noi sîntem în legătură cu tovarășii, ne întîlnim des și toți sînt neliniștiți, de ceea ce se întîmplă în prezent în China.

Eu nu mă voi opri asupra problemelor de acum 2-3 ani, pentru că aceasta ne-ar duce departe, dar aș vrea să vă spun că după plenara din octombrie a Comitetului nostru Central și

pînă în prezent sîntem unanimi în aprecierea necesității stabilirii de relații bune cu tovarășii chinezi.

Cînd Eiu En-lai a venit la sărbătoarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, la început, ne-am gîndit că acesta este un pas, că tovarășii vor înțelege în mod just că plenara din octombrie crează noi condiții care merită să fie privite cu atenție; dacă tovarășii au bunăvoință ei vor folosi aceste noi condiții pentru stabilirea de contacte. Vrem să fim sinceri și să vă spunem că cele 5 sau 6 întîlniri, de foarte lungă durată, pe care le-am avut cu tovarășii chinezi, ei au crezut că aceste condiții pot fi folosite pentru ca de-o dată să fie înlăturate hotărîrile a trei congrese, ca noi să renunțăm la programul adoptat de congresul partidului și abia după aceea să se înceapă discuțiile privind îmbunătățirea relațiilor.

În legătură cu aceasta trebuie să vă spun următoarele: Un partid care adoptă cu seriozitate hotărîri nu poate să renunțe la hotărîrile sale. De zece luni nu numai că nu răspundem la asemenea lucruri care demonstrează lipsă de tact, atacuri calomnioase, ieșiri antisovietice, ieșiri împotriva PCUS și a conducerii sovietice, nu pe plan general, ci personal, nominal, dar am întreprins primii pași direcți și indirecti pentru ca măcar să ajungem la discuții care să însemne un început al stabilirii de relații. Pentru ca să nu vă rețin prea mult, vă dau numai cîteva fapte.

Noi, în numele Prezidiului Comitetului Central, am făcut o declarație oficială în legătură cu acordul nostru de a ne întîlni la cel mai înalt nivel, după dorința părții chineze, fie la dînsii fie la noi, fie oficial, fie neoficial. Această declarație a noastră am reafirmat-o prin delegația noastră condusă de tov. Kosîghin cînd a fost la Pekin. Ei nu ne-au răspuns, nu s-au învrednicit să ne răspundă. Toate demersurile noastre privind evenimentele din Vietnam - iar aceasta este o problemă internațională foarte acută, o problemă care se referă la o țară socialistă frățească -, n-au fost luate în seamă. Nouă ni se pare că acesta este un teren favorabil, care ar putea să îmbine două probleme: să intensificăm ajutorul acordat Vietnamului, să intensificăm rezistența față de imperialismul american și pe această cale să contribuim la contacte și întîlniri în anumite probleme. Nici una din multele noastre încercări nu s-a bucurat de sprijin.

Nu vreau să-măi spun că unele din aceste probleme s-au transformat în învinuiri, fie la adresa guvernului sovietic, fie la adresa PCUS. Nu vreau să spun că s-a pierdut încrederea, s-a

uitat datoria noastră de internaționaliști, de a da dovadă de inițiativă, de dorință de a avea contacte. Ei sînt obligați să umple acest loc pustiu cu altceva, cu polemică, înjurături, cu jigniri. Noi nu facem aceasta. Repet, tovarășe Ceaușescu, noi facem aceasta pornind de la considerentele pe care vi le-am spus și nu pentru/^{că} Uniunea Sovietică sau PCUS nu are ce spune.

Nu pot să nu amintesc și faptul că în întîlnirile cu tov. Longo, Waldeck Rochet, cu partidele comuniste frățești, ei au arătat că nu împărtășesc punctele de vedere ale tovarășilor chinezi în problemele cele mai importante ale politicii contemporane și îndeosebi nu înțeleg politica Chinei în Vietnam. În această lumină, fiecare partid are dreptul să-și stabilească punctul de vedere asupra evenimentelor și acest punct de vedere trebuie să fie absolut clar, pentru că mișcarea comunistă dacă dorește să fie unitară, ea trebuie să aibă anumite poziții clare în ceea ce privește concepțiile ei. În aceasta constă principialitatea fiecărui partid și aceasta ușurează înțelegerea reciprocă și permite să se ducă un anumit dialog tovarășesc. Este posibil ca un partid sau altul să nu aibă o părere justă în anumite probleme, însă în cadrul discuțiilor tovarășești și a schimbului de păreri pot să apară noi puncte de vedere sau, dimpotrivă, să se renunțe la anumite puncte de vedere.

Noi nu vrem o consfătuire comunistă internațională. În condițiile create, Prezidiul Comitetului Central nu a pus și nu pune sarcina să desfășoare o activitate pentru a se convoca consfătuirea internațională. Noi nu vedem în prezent o asemenea perspectivă, datorită poziției tovarășilor chinezi; noi însă nu renunțăm la această idee, socotim că trebuie dusă în continuare o activitate ideologică în mișcarea comunistă prin întîlniri bilaterale, consfătuiri regionale, fie prin discutarea anumitor probleme de către partidele comuniste din Europa, fie de către partidele comuniste din țările capitaliste din Europa.

De aceea, noi sprijinim inițiativa tuturor partidelor care se pronunță pentru o asemenea întîlnire multilaterală. Un asemenea proces are loc în prezent. Dv. cunoașteți că a avut loc consfătuirea partidelor comuniste din țările Americii Latine, cunoașteți întîlnirile bilaterale dintre Partidul Comunist Francez și Partidul Comunist Italian. În decursul acestui an, P.C.U.S. a avut multe întîlniri bilaterale cu alte partide din toate continentele și partide comuniste din Africa, Asia și Europa. Olandezii, englezii

francezii, italienii, Aidit au fost la noi. Așa că ne-am întâlnit cu foarte multe partide și am făcut un schimb tovarășesc de păreri. Considerăm că nu este nimic rău în faptul că s-au adunat partidele comuniste din Europa occidentală în Belgia. Acum, în perioada de iarnă, se prevede o nouă consfătuire a acestor partide, așa că acest proces care sprijină schimbul de păreri, proces în care se vede tendința partidelor comuniste, a conducătorilor acestora de a se ajunge la o consfătuire comună, este în desfășurare.

Ce se poate observa? Multe partide se străduie să influențeze asupra Chinei, încearcă ca în reviste politice, în cadrul articolelor, uneori de pe poziții pozitive, să explice pozițiile juste marxist-leniniste într-o problemă sau alta.

Dv. știți ce poziții au și ce forme folosesc tovarășii chinezi. De aceea eu nu știu ce să vă mai spun în legătură cu aceasta. Pe de o parte, ei spun că nu trebuie să te amesteci în treburile interne ale altor partide, că trebuie să se respecte independența celorlalte partide, dar în același timp o serie de fapte arată că ei se amestecă în modul cel mai grosolan în treburile altora. Tovarășii francezi ne-au povestit că la chioșcurile de ziare se vinde "l'Humanite' Nouvelle". Unul din cele mai vechi ziare ale Partidului Comunist Francez se editează cu un adaos și i se spune că este nou. Aceasta a fost organizat de ambasada chineză. Oare aceasta nu trebuie să provoace nemulțumirea comuniștilor francezi?

Cum v-ați simți dacă, de exemplu, în România v-ați scula dimineața și ați vedea "Scînteia nouă"? Sau, de exemplu, la Moscova să apară "Pravda nouă"? De aceea, noi vom continua eforturile noastre. Vă spun în numele Prezidiului și vă spun nu numai dv., am spus și altor partide că nu se pune problema de a aproba politica PCUS sau linia pe care o ducem în prezent, ci este vorba de faptul că fiecare partid să găsească mijloacele, formele, metodele care să ajute la rezolvarea acestei probleme a mișcării comuniste mondiale.

Iată am fost la congresul partidului dv. Am venit acasă și am raportat cu satisfacție Prezidiului Comitetului Central despre următoarea problemă:

Tov. Ceaușescu spunea în raportul său la Congres, în mod convingător, că politica noastră este o politică de coexistență pașnică cu statele cu orînduiri sociale diferite. În raport se spunea că România, Partidul Comunist și poporul român vor lupta pentru pace, împotriva diseminării armei nucleare, pentru sprijinirea mișcării de eliberare națională. Au fost expuse o serie întreagă de probleme hotărîtoare ale politicii internaționale, idei în jurul cărora tocmai se unește mișcarea comunistă internațională. S-a spus clar că în această privință politica noastră corespunde cu poziția Partidului Comunist al Uniunii Sovietice - desigur, lucrul acesta putea să nu se spună, întrucît de vede. Însă, tovarășe Ceaușescu, tovarășe Maurer, chinezii vorbesc cu totul altceva. Ei spun că politica de coexistență pașnică nu este o politică marxistă; că Uniunea Sovietică vinde poporul său și că folosește această lozincă spre pitețenie cu imperialismul american. Ei nu sînt de acord cu această lozincă.

În problema războiului, China are o poziție deosebită de majoritatea partidelor comuniste. Așa că aici este o mare problemă. De aceea, ar fi de dorit ca fiecare partid, inclusiv partidul dv., partid serios, care și-a cucerit și se bucură de autoritate în mișcarea comunistă internațională, noi am fi dorit să ajutela lămurirea acestor chestiuni.

Dacă este să fim sinceri - vă rog să nu înțelegeți acest lucru în mod denaturat - această dorință a noastră, de a îmbunătăți relațiile este dictată în primul rînd, subliniez acest lucru, subliniez cu roșu, de dorința de a întări unitatea mișcării comuniste împotriva dușmanilor noștri comuni. Nici Brejnev și nici un membru al Prezidiului nostru nu are nici un fel de interese personale aici.

Pe linie de stat am continuat și continuăm să depunem eforturi pentru a îmbunătăți relațiile cu tovarășii chinezi. Au avut loc unele schimbări în bine, ca să spunem așa. A crescut oarecum volumul schimburilor comerciale; de curînd ei au făcut o mare comandă pentru strunguri, rugînd să li se livreze 1200 strunguri. A fost semnat un acord cu privire la schimburile turistice, de colaborare tehnico-științifică, adică sînt unele momente care înviorează relațiile noastre.

Nu știu dacă trebuie să mă opresc în mod smănunțit la problema Vietnamului. Eu v-aș ruga însă foarte mult - și noi sîntem

toți unanimi în aceasta - să priviți foarte serios această problemă și să luați notă de îngrijorarea noastră. De ce ? Pentru că se duce un război, imperialismul american, folosind conjunctura, încearcă să atace una din țările socialiste. Mersul evenimentelor din Vietnam are o importanță uriașă nu numai pentru Vietnam, unde se pune problema câți oameni pier, câți oameni mor și când o să reușim să-i alungăm pe americani de acolo. Aceasta este o chestiune care are o importanță moral-politică pentru toate popoarele care luptă pentru independență.

Decă la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, când trupele sovietice au alungat pe japonezi din China, din Manciuria, imperialiștii americani au aruncat două bombe, fără să fie nevoie de aceasta, numai cu scopul de a șantaja URSS și n-au reușit să facă nimic, în prezent când există forța Uniunii Sovietice, ei încearcă să exercite influență asupra țărilor mai slabe. De aceea, nu este vorba de am dat Vietnamului 600 milioane, poateși mai mult, că alții au dat mai puțin, în funcție de posibilități. Problema este că totul se face pe tăcute. Reiese că ne este mai ușor să dăm 100 milioane, decât să ne unim din punct de vedere politic glasul nostru și să ne spunem răspicat părerea. Ar trebuie să ne gândim : de ce se întâmplă aceasta ?! De când au pierdut comunistii voința de a se ridica împotriva imperialismului american? Oare istoria nu cunoaște că popoarele Uniunii Sovietice, îmbrăcate în zdrențe, flămînd, a luptat împotriva a 14 state capitaliste și a învins ?

Eu nu vreau să învinuiesc pe nimeni, ci pur și simplu ridic această problemă în fața mea, a dv. și tov. Novotny a ridicat această problemă, și în mod just. Avînd în vedere că în zilele următoare mă voi întîlni cu tov. Gomulka, îi voi spune și lui.

Heideți să filozofăm puțin. Noi am vrut să dăm o declarație comună puternică împotriva intervenției americane, făcînd apel la opinia publică progresistă, la poporul american. De ce nu s-a putut însă realiza ? Se spune că chinezii nu sînt de acord. Dar, în ce biblie scrie că noi, fără chinezi, nu putem face o declarație ? Oare această declarație este îndreptată împotriva chinezilor ? Aceasta este îndreptată spre ajutorarea unui biet popor care luptă împotriva unui agresor feroce. Cînd am ridicat această problemă, totul s-a redus la scrisori. Nu s-a găsit nici un glas viu, iar eu, ca comunist, protestez din adîncul sufletului meu împotriva unei asemenea atitudinii timide; să găsim în noi

forțe și să spunem că în acesta constă cauza. Nu vreau, tovarășe Ceaușescu, ca această filozofie simplă a mea să fie luată drept concluzie. Eu am vrut în mod simplu să explic în ce constă esența situației.

Cred că și în Comunicatul nostru, nu știu, nu l-am văzut, și în toate declarațiile noastre comune, pe toate căile, să ajutăm Vietnamul, nu numai cu bani, mitraliere și armament, ci să-l ajutăm și din punct de vedere politic, să ridicăm din nou prestigiul lagărului socialist, al partidelor comuniste. Aceasta este o forță uriașă de care orice agresor este nevoit să țină seama. Eu cred că aici vom găsi un limbaj comun, setimente comune, pentru ca într-adevăr să ajutăm Vietnamul din punct de vedere moral și politic.

Tov. A.N. Kosîghin :

Vreau să vă atrag atenția asupra unei probleme, care caracterizează orientarea politicii chineze. Este vorba de evenimentele de astăzi. Intre India și Pakistan a început războiul. Aceasta este o problemă foarte importantă. Războiul capătă caracterul unui război între două state care, la drept vorbind, din punct de vedere economic duc o existență jalnică. Noi am adoptat o poziție absolut clară. Pot să vă spun că alături a venit la mine ambasadorul Pakistanului și, din însărcinarea lui Ayub Khan, ni s-a adresat să livrăm de urgență armament Pakistanului, să le livrăm 50 avioane MIG-21 precum și o întreagă listă de armament pe care el vroia să mi-o înmîneze în seara aceleiași zile. I-am spus că noi, în acest conflict, avem o poziție absolut clară care constă în următoarele : trebuie încetare de urgență acțiunile militare, să fie trupele retrase dincolo de linia de încetare a focului și să înceapă tratativele; noi sîntem gata să oferim bunele noastre oficii pentru a da posibilitate Pakistanului să ajungă la înțelegere cu India. Iată care este linia noastră - să stingem un nou focar de război.

Astăzi am primit o notă prin care guvernul Republicii Populare Chineze s-a adresat Pakistanului. Esența acestei note constă în aceea că chinezii s-au adresat Indiei, cerîndu-i ca în regiunea de frontieră chino-indiană, unde anul trecut a avut loc conflictul, să distrugă de îndată toate fortificațiile de la graniță, să-și retragă imediat trupele din această regiune, deoarece acest teritoriu este ocupat în mod ilegal de către indieni și să

cedeze teritoriul Chinei. In caz contrar, întreaga răspundere pentru neîndeplinirea acestei obligații - adică distrugerea fortificațiilor și retragerea trupelor, cedarea teritoriului - o va purta partea indiană. Aceasta este o amenințare absolută clară la adresa Indiei.

Dv. înțelegeți ? Are loc război între două state; noi ne îndreptăm toate eforturile pentru ca să stingem focarul de război. In acest moment însă chinezii ridică problema graniței indo-chineze, care ar însemna un nou pas spre război în această regiune a lumii.

Pe de altă parte, dacă iau aspectul formal al problemei : Pakistanul face parte din CENTO, un bloc militar agresiv. Chinezii se solidarizează cu ei; americanii, de asemenea, sprijină Pakistanul; deci forțele Chinei și ale SUA se unesc împotriva Indiei? In mod formal, da, așa reiese.

In orice caz, am vrut să mă opresc asupra acestei probleme întrucât ea arată concepția despre război și nu tendința de a rezolva problemele pe cale pașnică care se reflectă în politica chinezilor.

Imaginați-vă are loc războiul în Vietnam, războiul între India și Pakistan. Acum, în conformitate cu acest document, - dacă nu este pur și simplu un șantaj, reprezintă într-adevăr o amenințare -, dacă indienii nu îndeplinesc această obligație, atunci înseamnă că va apare un al treilea focar de război. Aceasta este o politică de război și nu o politică de pace. Toate sînt legate de războiul din această regiune, ei văd că noi întreprindem pași ca să stingem focul; în același timp, rezultă că ei sînt bucuroși că există un asemenea conflict; ei caută pe orice căi să pună paie pe foc în acest conflict.

Tov. L.I.Brejnev :

Numai ce a început conflictul între Pakistan și India și imediat în raionul conflictului a apărut Cen I. A avut o discuție de șase ore, a plecat, iar după trei zile a apărut conflictul cu India. Este clar că ei s-au înțeles cu Pakistanul. In general există o logică a lucrurilor. Aceasta este o problemă complicată.

Nu aveți observații ?

Tov. Nicolae Ceaușescu :

Nu.

Tov. L.I. Brejnev :

Nu, bine.

Tovarășii Ceaușescu și ceilalți au pus în fața noastră o serie de probleme, ca să spun așa, privind relațiile economice. Noi vrem să vă răspundem la aceste probleme.

Problema livrărilor de minereu de uraniu în Uniunea Sovietică. Deși acest acord a fost încheiat între noi și dv. pe o perioadă de 20 de ani, după cât se știe, noi luăm în considerație toate circumstanțele. Eu i-am informat pe tovarăși că la congresul dv. a fost pusă problema dezvoltării energeticii în România. Tov. Chivu Stoica a vorbit foarte pămănuțit despre posibilitățile de dezvoltare a energeticii. Avînd în vedere și relațiile noastre prietenești, noi sîntem pe deplin de acord să vă venim în întîmpinare. Noi sîntem de acord ca în continuare dv. să nu ne mai livrați minereu de uraniu. Trebuie găsită însă o formă prietenească, să nu ia aspectul că am întrerupt un acord.

A doua problemă este chestiunea livrărilor de uraniu metallic din minereul pe care l-am primit. Vă spun sincer, tovarăși, chiar dacă am dori lucrul acesta, nu putem să-l facem. Noi nu punem în depozit nimic din acest metal. Dv. știți, anual fabricăm 1000 de încărcături atomice, inclusiv sub formă de bombe. Dacă ar veni momentul dezarmării, eu sînt convins că Prezidiul Comitetului nostru Central ar fi de acord să vă dea frățeste acest metal pentru folosirea acestuia în scopuri pașnice. Intrucît aceste încărcături atomice însă slujesc țelului apărării, întregului lagăr socialist, din păcate nu putem să vă dăm.

În același timp vă putem spune următoarele : la timpul său, dv. știți pus problema ca noi să ne asumăm obligația de a vă acorda ajutor tehnic și împreună să construim la dv. centrale atomo-electrice. Această era o perioadă cînd noi nu aveam destulă experiență, instalațiile și agregatele noastre ca și aparatura care este foarte complicată nu erau suficient de perfecționate. Atunci noi nu ne-am putut asuma asemenea obligații. Între timp știința noastră a progresat; fabricăm acum și țevi precum și alte piese necesare acestor centrale atomo-electrice. Am căpătat

o experiență mai bogată, am construit câteva centrale atomo-electrice, am dezvoltat baza noastră de proiectare și experimentală și

dacă în prezent dv. ați dori să începeți discuții concrete în această problemă, sîntem gata să vă venim în întîmpinare, să ne asumăm obligația să facem proiectele, să fabricăm utilajele și împreună cu dv. să începem montarea de puternice centrale atomo-electrice.

Noi sîntem, de asemenea, gata ca să ne asumăm obligația de a executa elemente pentru centrale atomice din minereu pe care să ni-l livrați special în acest scop. Noi îl vom prelucra și vi-l întoarcem prelucrat pînă la ultimul gram, ca elemente gata fabricate. Iată, am dorit ca și la această problemă să vă răspundem.

Tov. Alex. Bîrlădeanu :

Uranu îmbogățit ?

Tov. L.I. Brejnev :

Noi primim minereu de la dv. și îl prelucrăm.

Tov. I.Gh. Maurer :

Numai uraniu îmbogățit sau și uraniu

Tov. L.I. Brejnev :

Vom primi de la dv. minereu și tot metalul vă va fi înapoiat pînă la ultimul gram pentru a-l putea folosi. Noi am discutat această problemă și trebuie să vă spun că dacă se va ajunge la o înțelegere, noi va trebui să desfășurăm o largă activitate pentru perfecționarea aparatului și a întregii instalații. Va fi aceasta o colaborare comună, cu timpul se va vedea, depinde cum va găsi necesar partea română. Vă spun că experiența pe care o avem în prezent ne permite să ne asumăm asemenea obligații, răspunzînd pentru durabilitatea și calitatea lor.

Sînt probleme suplimentare în legătură cu aceasta ?

Tov. Nicolae Ceaușescu :

Nu.

Tov. L.I. Brejnev :

Nouă ni se pare că este o treabă bună.

În legătură cu tehnica militară. Nu știu, noi nu vrem să evităm problema, însă întrucît nu a fost pusă concret, noi va trebui să răspundem numai din punct de vedere al situației faptelor, a mijloacelor de plată pentru tehnica militară.

Dv. știți ce lucrări desfășurăm noi, ce greutăți avem. Noi, cu acordul general - ceea ce nu este un secret -, în cadrul Tratatului de la Varșovia livrăm armament tuturor țărilor. Nu constituie un secret nici cantitatea și nimic, nici alte aspecte. Tuturor le livrăm în aceleași condiții, cu excepția Cehoslovaciei, care plătește imediat prin clearing. Ea nu se folosește de acele avantaje de care se bucură alte țări. Intrucît, în legătură cu aceasta, nu s-au pus probleme concrete, iar dv. ați ridicat-o numai ca problemă, noi considerăm că un asemenea mod de livrare poate fi păstrat, menținut. Dacă aveți anumite probleme concrete, am putea discuta suplimentar.

A fost ridicată problema creării Comisiei mixte guvernamentale româno-săvietice de colaborare economică și tehnico-științifică. Noi prăvim pozitiv propunerea dv. Considerăm că crearea unei asemenea Comisii va fi îndreptată spre îmbunătățirea colaborării în relațiile noastre. Așa înțelegem noi. De aceea sîntem dispuși să creem o asemenea comisie. S-ar putea ca în timpul cel mai apropiat să fie însărcinate organele respective și încheiat un protocol. Ca un prim pas, însă, dacă doriți și sînteți de acord, am putea prevedea în comunicat într-o formă generală, bine înțeles, dacă dv. considerat acest lucru util. Iată și această problemă.

In legătură cu articolul 20 din Convenția Dunării. Noi sîntem de acord ca să se aducă modificări la această Convenție, adică să fie scos articolul 20. Noi vă rugăm să luați în considerație, tovarășe Ceaușesc, tovarășe Maurer și ceilalți tovarăși, că această convenție și acest articol nu este numai al nostru. Nu știu ce Congres sau conferință trebuie să se adune, pentru aceasta nu știu dacă trebuie s-o convocăm imediat sau problema să fie pusă cînd se convoacă în mod normal conferința. Noi vă răspundem: sîntem de acord cu dv. Forma care îi vom da-o, o vom vedea. Tovarășii noștri și ai dv. o să se gîndească. Cred că sînteți mulțumiți, deoarece sîntem de acord cu dv.

O problemă interesantă, în legătură cu aurul, cu tezaurul românesc. Inainte de toate am vrea să vă spunem că punerea problemei cu tezaurul românesc prezentată de tov. Bîrlădeanu, ne-a provocat nedumeriri. De ce? Această problemă are o vechime de 50 de ani și ea se referă la socotelile dintre Rusia țaristă și România regală. Acum însă discuțiile au loc între două state socialiste, care în acest timp au încheiat diferite acorduri, au

stabilit relații frățești, prietenești, au trecut împreună perioada neplăcută a celui de-al doilea război mondial, au găsit și forța necesară ca aceste neplăceri să fie stinse, și cu toate pierderile poporului sovietic în acest război și nenorocirile poporului român, partidele noastre au educat popoarele în spiritul respectului reciproc, respect față de prietenia noastră. Acesta este un merit uriaș al partidelor noastre, al Partidului Comunist Român și al PCUS. În acest proces nu a fost ușor. Acesta este meritul nostru, marea noastră victorie politică-ideologică. Ne-au trebuit decenii pentru a risipi amărăciunea și durerea care s-au strâns de-a lungul timpului în sufletul oamenilor. Programul nostru ne dictează toate legăturile noastre comuniste internaționale au ca scop ca noi să colabărăm în acest spirit și să căutăm prin aceste relații să ducem la ridicarea economiei noastre, a culturii noastre, la întărirea suveranității, a independenței și educarea celor mai bune sentimente internaționaliste. Adică, prin numeroase acțiuni a fost înmormântată această amărăciune.

După 50 de ani, de o dată, două state socialiste încep să-și amintească de relațiile dintre guvernul țarist și guvernul regal. Pe noi ne-a uimit însăși punerea acestei probleme. Desigur, nici unul dintre noi, participanți la tratative, nu eram la curent cu această chestiune și am ridicat totul în picioare.

Cum arată chestiunea la noi ? Din materialele care există, reiese într-adevăr că în decembrie 1916 un reprezentant necunoscut, o figură nu prea reprezentativă, - această acțiune a avut loc în condițiile când nemții ocupau țara dv. și prezentau o mare primejdie - , el, whipurile, în numele curții regale, a transmis Comandamentului frontului de sud-vest - comandant era Miloradovici - aceste casete cu tezaur. Este interesantă istoria acestora. Se spune că aceste casete n-au fost controlate, pentru că aceasta se întâmpla în timpul războiului, ele au fost transmise pe încredere. În general cantitatea totală corespunde cu ceea ce arătată de tov. Bîrlădeanu. Însă, când mai târziu, o parte din casete au fost deschise de către guvernul nostru, s-a găsit și încălțăminte a familiei regale. Există o listă care indică ce era în aceste casete : coliere, pantofi, îmbrăcăminte. Se arată că o parte din aur era în monede.

Tov. Alex. Bîrlădeanu :

A fost aproape tot în monede.

Tov. L.I. Brejnev :

Au fost și lingouri. Numărul total al casetelor corespunde.

Ce s-a întâmplat apoi ? Tarismul a fost înlăturat și toate aceste casete au căzut în mâinile guvernului provizoriu. Aici sfîrșesc informațiile. Nu mai găsim nici un fel de date din partea vreunei comisii, pentru că a început războiul civil și atunci o parte din aur a fost trimis la Perm, Omsk, Kazsh, Saratov, pentru a se păstra. După cîte știți, aceasta este și într-un film descrisă, turnat în Uniunea Sovietică mai de mult și nu acum.

În felul acesta o parte din aur, în timpul războiului civil a fost jefuit de armatele alb gardiste, care probabil că l-au dat țărilor străine pentru îmbrăcămintea care a primit-o, iar bancherii care au livrat aceste haine și armament, desigur, l-au luat.

Așadar, am căutat să cercetăm lucrurile în mod amănunțit, însă din arhive nu reiese o situație clară. O parte a tezaurului care a fost dat s-a aflat în Sala Armelor. Acolo aveau chei un reprezentant al dv. și unul al nostru și deși sala avea două uși, unul nu putea intra fără celălalt. Era o situație de așa natură încît dacă nu se întâlneau, nici unul nu putea să intre. Cred că lucrul acesta îl cunoașteți. Probabil tocmai datorită acestui fapt ele s-au păstrat, întrucît în această perioadă ^{doi} cei/reprezentanți nu s-au putut întîlni.

După aceea, cînd tov. Gheorghiu-Dej și dv. ați pus problema înapoierii acestui tezaur, v-am înapoiat aceste casete, pentru care existau listele complete.

Dacă este să vorbim așa, la arhivă există însă și alte documente. Există un document din care reiese că România regală are datorii față de Rusia țaristă pentru livrări de armament și alte lucruri în sumă de 300 mil. dolari, ceea ce corespunde cu 274 tone aur. Dacă este să ridicăm o problemă, trebuie ridicată și cealaltă. Cred că avînd în vedere cele spuse de mine pînă acum - că este o problemă cu o vechime de 50 de ani; că în aceste condiții există pretenții reciproce; că în condițiile desfășurării unei activități serioase de educare a poporului, acțiune desfășurată de către partid, în spiritul prieteniei, în condițiile cînd s-a reușit să fie înlăturată amarăciunea provocată de cel de-al doilea război mondial - iar dv. știți că aceasta a fost o amarăciune grea pentru noi; comisiile de imputerniciți care au stabilit pierderile pricinuite de război la Odesa și Crimeia, precumși din documente

referitoare la acțiunile trupelor române, pierderile pricinuite depășesc de 100 de ori ceea ce discutăm noi azi. De aceea, considerăm această problemă nu pur și simplu o problemă financiară. Nu este vorba de 900 kg. aur sau 300 mii dolari, aici este o problemă politică.

Să presupunem însă că nu am fi avut asemenea motive juridice; atunci cum s-ar putea explica partidului și poporului că noi plătim sau dăm României aur care a fost primit în asemenea condiții de la rege ? Este o chestiune foarte grea. Întregul popor, întregul partid știe că reparațiile de război de 300 mil. dolari plătite de România au fost doar simbolice. Oare pentru refacerea Crimeii și Odesei au ajuns numai aceste 300 mil. dolari ? Eu nu mai vorbesc de pierderile de vieți omnești - au pierit și ruși, și nemți și români, însă în război se mai întâmplă și alte lucruri. În primul război mondial soldații nemți care au fost luați prizonieri au stat aici, s-au căsătorit cu fete rusești, ai noștri care au fost luați prizonieri au stat în Germania, iar apoi s-au întors fiecare în țara lui, conform acordului. Însă în acest război au pierit nu numai cei ce au luptat, care au fost pe linia frontului; datorită ideologiei bestiale a fascismului german au fost uciși zeci și sute de mii de oameni din spatele frontului, au fost împușcați oameni pașnici, numai din considerentele ideologiei fasciste bestiale. Poate acestea nu le puteam scoate din istorie și meritul nostru uriaș al PCR și al PCUS, al conducătorilor lor este că am înmormântat aceste lucruri, am întărit prietenia, am găsit un câmp larg de colaborare reciprocă.

Duceți-vă astăzi nu numai la Volgograd, și Leningrad, dar într-un sat din Siberia și veți fi primiți pe întreg teritoriul Uniunii Sovietice ca soli și prieteni ai URSS. Așa sîntem primiți și noi cînd venim la dv. În aceste condiții va fi greu de înțeles ca două partide, două guverne să ridice de o dată probleme unor pretenții reciproce.

Tovarășe Bîrlădeanu, ați citat just ceea ce a spus Lenin în legătură cu tezaurul, dar hai să îl folosim exact pe Lenin. Desigur, au fost depozitate la Herson și Nikolaev și lăzi ale dv. Lenin spune că trebuie păstrate arhivele românești, însă el nu s-a referit la aceste casete. Nu. Pentru că a început războiul și acest teritoriu a fost cucerit. Nu știm dacă au fost acolo depozitate sau au fost scoase, însă după asemenea evenimente serioase este greu de restabilit ce s-a întîmplat. De aceea, noi nu putem fi de acord cu aceasta.

De aceea, această problemă este o problemă politică. Dacă și noi vom începe să răscolim această problemă veche, ceea ce ar fi împotriva dorinței noastre și a dv., aceasta ar putea duce în mod inevitabil la apariția unor fenomene nedorite și la ațîțarea patimilor.

De aceea, noi am cîntărit multilateral, văzînd toate materialele de care dispunem și considerăm că restituirea unor lucruri care au o vechime de 50 de ani și care se referă la o perioadă cînd exista vrajbă între țările respective, nu corespunde interesului dezvoltării prieteniei noastre și colaborării dintre noi.

Noi considerăm că această problemă trebuie să fie închisă și să nu ne mai întoarcem la ea. Numai o asemenea rezolvare ar sluji încrederii reciproce și prieteniei frățești, deplinei înțelegeri.

Acum, cu privire la documentele de arhivă ale secției române la Comintern. Tovarășii, înainte de toate trebuie să spunem că partidul nostru, PCUS, nu este stăpînul acestor documente și conform unei hotărîri, noi sîntem numai depozitarul acestor documente. Cominternul a fost o organizație comunistă internațională. Cînd s-a desființat Cominternul, Prezidiul, Comitetul Executiv a însărcinat comisia din care făceau parte tovarășii Dimitrov, Manuilschi, Pieck, Togliatti, citez : "... să desfășoare ... să se ocupe de lichidarea practică a organelor, a spațiului și a averii Internaționalei comuniste". Acestea este scris în procesul verbal nr.826 din iulie 1943. Comisia a hotărît, citez : "să se transmită Comitetului Central al PCUS întreaga arhivă a Cominternului precum și arhivele partidelor comuniste, acordînd reprezentanților birourilor din străinătate posibilitatea să se folosească de aceste documente care pot fi necesare în activitatea lor curentă, operativă".

Iată, aceasta este hotărîrea Cominternului. De atunci, problema păstrării documentelor sau difuzarea lor nu a fost ridicată și nu a fost rezolvată. Din această hotărîre reiese că acestea nu sînt documentele noastre, ci sînt documentele Cominternului care ne-au fost date spre păstrare, iar secțiile sau birourile din străinătate au dreptul să se folosească de documentele de care au nevoie. Noi respectăm această hotărîre, acționînd așa cum prevede ea.

Din 1957 și pînă astăzi, în conformitate cu rugămințile Comitetului Central al P.C.R., au fost transmise Comitetului Central în copii mai mult de 400 de dosare cu documente ale Cominternului, conținînd peste 40.000 pagini. Știți că la selecționarea acestor materiale au participat și cercetători români. Noi nu refuzăm nici acum și nu s-a întîmplat ca cineva să se adreseze cu rugămintă iar noi să refuzăm, dar trebuie oare să punem în fața mișcării comuniste mondiale problema lichidării acestei arhive ? Nu știu. Referitor la anumite cereri concrete, cereri ca cercetători de-ai dv. să vină să studieze, pot spune că le vom permite ca și pînă acum să ia copii de pe aceste documente.

Noi nu putem să hotărîm din proprie voință ca documentele secției române să vă fie transmise dv. și să lăsăm un loc gol în arhivă. Iată, așa arată această problemă.

În legătură cu emigranții români care au suferit represiuni în anii 1936-1937. În toate cazurile, cînd ei ni s-au adresat, am luat cele mai energice măsuri pentru a cerceta totul și am comunicat întotdeauna date exacte despre soarta unora sau altora dintre tovarăși. În 1957, Comitetul Central al P.C.R. s-a adresat cu rugămintea de a lămuri soarta a 19 oameni. Am răspuns la această chestiune că o parte din acești tovarăși într-adevăr au avut de suferit de pe urma represiunilor și au fost executați, iar o parte dintre ei niciodată n-au suferit de pe urma represiunilor și nici n-au fost condamnați la închisoare.

Sîntem gata ca și în viitor, cu întregă răspunde de partid și de stat, să dăm sarcina să se cerceteze în modul cel mai amănunțit astfel de cazuri. Această problemă ar putea fi rezolvată dacă dv. ne-ați transmite numele tovarășilor despre care este vorba. Noi vom face totul pentru a preciza soarta acestor tovarăși.

Despre dubla cetățenie, problemă ridicată de dv. Problema pusă de dv. nu este nouă. În 1957, între noi a fost încheiată o convenție referitoare la cetățenii care au dublă cetățenie. În conformitate cu această convenție, persoanele care au dublă cetățenie, sovietică sau română, au putut să-și aleagă pentru ei și pentru copiii lor minori cetățenia Uniunii Sovietice sau a României.

Avînd în vedere dorința exprimată de Ministerul Afacerilor

Externe al R.S.R., în legătură cu preîntîmpinarea cazurilor de dublă cetățenie, ambasada noastră a transmis atunci ministerului dv. propunerea noastră în legătură cu încheierea unei convenții suplimentare, care să prevină în continuare apariția acestei duble cetățenii. După cum am înțeles, tov. Maurer a vorbit despre aceasta. Dacă despre aceasta este vorba, poftiți, noi sîntem gata să examinăm propunerea făcută. În legătură cu aceasta noi am făcut o propunere chiar mai înainte. Aici, nu există deosebiri între noi.

În legătură cu călătoria fără viză a cetățenilor români în Uniunea Sovietică trebuie spus că întrucît este vorba de vizite la rude, noi nu adoptăm o poziție negativă. Pe de altă parte, poate că nu este cazul ca la nivelul nostru să discutăm această chestiune, ci dacă nu aveți nimic împotriva, să însărcinăm ministerele de externe să găsească soluții.

Mai este o problemă foarte importantă despre care am vorbit cu dv. la București și enume în legătură cu Comitetul Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia. Noi împărtășim pe deplin punctul dv. de vedere că în general trebuie îmbunătățită activitatea acestui Comitet, că trebuie mărită eficacitatea muncii sale, că trebuie îmbunătățită pregătirea tehnică a consfătuirilor. Noi sîntem de acord, dacă și celelalte țări membre ale Tratatului de la Varșovia vor fi de acord, cu crearea unui secretariat permanent al Tratatului de la Varșovia. Cînd am examinat mai atent această chestiune am văzut că problema a mai fost pusă într-o hotărîre a Comitetului Politic Consultativ din 1957, însă după aceea nu a fost îndeplinită. Pentru noi, de exemplu, locul acestui secretariat nu are^o importanță principială. Părererea mea proprie este că acest secretariat tehnic trebuie să fie undeva în apropierea statului major. N-ar fi bine ca secretariatul permanent să fie într-un oraș iar statul major în alt oraș. Dacă totuși se are în vedere altceva, atunci se poate discuta la Comitetul Politic Consultativ.

Noi sîntem de acord cu dv. că trebuie trimise materiale în problemele care se discută, însă în același timp am dori să vă spunem următorul lucru. Totuși, Tratatul de la Varșovia este un pact militar. Uneori situația este atît de complicată din punct de vedere politic, fără să însemne că mîine va începe războiul,

încît în asemenea condiții este foarte important să examinăm obiectiv problemele, fără să se încalce principiile respectului reciproc, fără să se ignoreze părerea vreunei părți. Ieri în discuția cu tov. Novotny s-a ridicat această problemă. Și tovarășii cehi sînt convinși că pot avea loc cazuri cînd anumiți membri ar dori să ne vedem repede. De exemplu se poate întîmpla să apară o problemă importantă și polonezii sau cehii să ne telefoneze, fără să ne scrie vreo scrisoare. Ei ar putea să ne adreseze rugămintea de a ne întîlni la București, fără să se încheie un acord în prealabil în această privință. Pentru mine aceasta ar fi o obligație; m-aș urca în avion și peste 2 ore aș fi la București; ne-am întîlni și am face un schimb de păreri. Asta nu înseamnă că neapărat trebuie adoptat un document. Inșă, un schimb de păreri în legătură cu situația creată și anume cum să se reacționeze mai bine, ce poziție să se adopte în mod colectiv, poate fi făcut.

O asemenea regulă ar fi rea ? Oare prin aceasta s-ar știrbi interesul cuiva ? Interesele nimănui. Partea noastră este gata ca la orice invitație peste 4 ore, peste 2 ore să zboare, dacă situația o cere. Nu vedem în aceasta nici știrbirea drepturilor, nici jignire, ci vom considera că un tovarăș este îngrijorat și a ridicat această problemă. Dacă e să vorbim deschis, trebuie să arătăm că în general de relațiile noastre și asta cu atît mai mult atunci cînd este vorba de Comitetul Politic al Tratatului de la Varșovia, trebuie să se ocupe primii secretari și șefii guvernelor statelor membre. Prin aceasta răspund la cea de-a doua parte a problemei. Nu cunosc asemenea țară unde de problemele militare, de politica militară, de formarea armatei, de înarmarea ei și capacitatea ei de luptă, de obligațiile sale de aliat față de alții se ocupă anumiți reprezentanți și nu Comitetul Central, primul secretar și președintele Consiliului de Miniștri. Nu există o asemenea țară și nu poate fi. Așa este și la dv. Biroul Politic se ocupă de aceste probleme; tov. Ceaușescu; de asemenea așa este și la noi; se ocupă guvernul și Comitetul Central și este imposibil să lase din mîină această problemă.

Deci, se poate oare ca într-un organ politic atît de important cum este Comitetul Politic Consultativ să se pună la îndoială participarea conducătorilor de frunte pe linie de partid și de stat ? Este puțin explicabil și puțin de înțeles o astfel

de părere, iar la unii poate chiar să provoace sentimente de neliniște; cu atât mai mult cu cât într-o atmosferă atât de prietenească, conducându-ne după principiul răspunderii față de popoarele întregii noastre comunități, iar aceasta înseamnă peste 300 mil. de oameni, Uniunea Sovietică și celelalte țări membre ale Tratatului trebuie să demonstreze spiritul înțelegerii, spiritul - ca să spunem așa - al respectului față de părerea majorității, părerea fundamentală. Dacă noi vom merge, însă, pe calea instaurării spiritului vetoului, aceasta este foarte rău.

Deocamdată există acest spirit al vetoului numai în Consiliul de Securitate. De ce? Pentru că numai acestei organizații i se acordă dreptul de a reglementa conflictele militare și de aceea ea este compusă din asemenea participanți. În componența acestui organ intră state a căror politică este îndreptată împotriva agresiunii, împotriva oricăror intervenții și de aceea s-a introdus acest drept.

Dacă noi vom introduce spiritul vetoului, este interesant de văzut cui dăm acest drept și împotriva cui îl introducem. De aceea această chestiune trebuie abordată oarecum altfel.

În principiu sîntem de acord și împărtășim punctul dv. de vedere în legătură cu necesitatea îmbunătățirii activității Comitetului Politic Consultativ și anume ca problemele care nu sînt urgente să fie pregătite înainte de sesiune. În cazuri speciale la rugămintea să spunem a tovarășului Ceaușescu, Ulbricht sau Brejnev, vom găsi posibilitatea să ne adunăm urgent pentru o problemă care prezintă o rezolvare urgentă. În acest caz ar urma să ne adunăm repede. Acestea ar trebui să constituie o manifestare de respect față de părerea altora. Participarea reprezentanților în rezolvarea acestor probleme este nu numai posibilă dar și de dorit, însă acestea să aibă loc atunci cînd guvernele și Comitetul Central, toți participanții doresc să însărcineze ministerele de externe sau ministerele apărării să pregătească anumite considerente.

Spre exemplu, am dori să ascultăm într-un cadru închis un raport al statului major unificat în legătură cu situația militară din lume, în ceea ce privește raportul de forțe militare în lume, cum sînt răspîndite bazele militare, prezența flotei în oceane și mări ș.a.m.d. În acest caz, vom însărcina statul major să elaboreze un material, iar la o dată anumită să ne adunăm de exemplu la București sau la Praga pentru a ni se face o astfel

de comunicare. O asemenea participare este posibilă. Dacă pe plan politic avem de pregătit ceva, se poate proceda la fel.

Chiar și în problema vietnameză. Puteam spune să se adune toți miniștrii, să discute problema aceasta și să prezinte țărilor membre ale Tratatului de la Varșovia ce este oportun de făcut din punct de vedere politic. S-ar fi adunat la Galați, Constanța sau București, ar fi lucrat, ar fi elaborat anumite date și fiecare ar fi mers și ar fi raportat guvernelor respective. La rândul nostru și noi ne-am fi spus părerea. Aceasta este o altă chestiune. Cred că o asemenea abordare a problemei ar fi utilă.

În ceea ce privește ținerea ședințelor, în mod succesiv, în capitalele țărilor participante, noi și înainte am împărtășit acest punct de vedere. Dacă însă este vorba de denumirea Pactului de la Varșovia trebuie spus că l-am numit așa deoarece am hotărât să ne adunăm la Varșovia și că nu-l denumim pact al Uniunii Sovietice. În esență însă este un pact general și român și bulgar și al Uniunii Sovietice, deci al nostru al tuturor. Propunerea privind ținerea ședințelor în mod succesiv în capitalele țărilor membre este foarte bună. Ea ar sublinia și comunitatea noastră și unitatea și respectul reciproc. În ceea ce ne privește sîntem de acord.

În ceea ce privește statul major, noi subliniem cu satisfacție că după cîte am înțeles, dv. sînteți de acord cu crearea unui asemenea stat major. Eu repet ceea ce am spus la București : să însărcinăm miniștri de apărare, întrucît ei înțeleg mai bine ce stat major trebuie creat, și să analizeze dacă trebuie 500 de ofițeri sau 600 de ofițeri, din ce direcții trebuie să se compună, care să fie numărul de ofițeri din fiecare armată.

Desigur, miniștri trebuie să se comporte cu respect reciproc și să pornească de la considerente practice. După ce vor elabora propuneri în mod colectiv, fiecare guvern le va analiza. Ar fi bine dacă noi am trece de la stadiul sfatului, la stadiul însărcinării, pentru că Greciko desigur va elabora, însă eu mă tem că în această chestiune întotdeauna va exercita presiune personalitatea, experiența personală. Dacă se elaborează în colectiv, aceasta va fi contribuția tuturor.

Acum, în legătură cu observatorii și Albanis. În Tratat nu există nici un fel de indicații în legătură cu observatorii.

Aceasta este o chestiune nouă. Acolă nu este nimic care să indice că trebuie să fie observatori. Plecînd însă de la sentimente prietenești, frățești, atunci s-a spus să participe și tovarășii chinezi. Iată cum au apărut observatorii.

După aceea, lucrurile s-au înrăutățit, tovarășii chinezi au început să însărcineze în cel mai bun caz ambasadorul pentru a participa la ședințele Comitetului; o dată, aproape că au trimis însărcinatul cu afaceri. Desigur, noi toți nu putem fi de acord ca secretele noastre strict militare să intre în posesia unor personalități nu de mare răspundere. Așa că problema observatorilor trebuie ridicată din nou și trebuie văzut pe cine se are în vedere. Se au în vedere tovarășii chinezi ?

Tovarăși, chiar dacă am da dovadă de asemenea intenții bune, noi ca răspuns, în afară de jigniri, nimic nu vom primi, pentru că la propunerile cele mai nobile s-a răspuns cu jigniri.

Tov. Ceaușescu a vorbit despre convocarea Comitetului Politic Consultativ. Noi am discutat problema aceasta încă în România, dar atunci nu aveam împuternicire. Stiînd că am discutat această chestiune înainte de ultima ședință a Comitetului Politic Consultativ și că Prezidiul nostru dorește să se pună la punct relațiile cu Albania, am spus atunci că sînt de acord, exprimîndu-mi speranța că și ceilalți tovarăși din Prezidiu vor fi de acord.

Acum, cînd au loc tratative oficiale, noi vă reafirmăm acest punct de vedere și anume că tovarășii albanezi să fie invitați nu în calitate de observatori ci ca membri egali ai Tratatului de la Varșovia și să fie invitați în mod cordial. Dacă omul este serios, are demnitate și are respect față de alte state și față de oamenii de stat, dacă el nu este - scuzați-mă pentru expresie - o domnișoară care își vopsește buzele, dacă pentru el important este nu să i se facă o reverență ci să i se întindă o mîină tovarășească, atunci problema se poate rezolva. Deși știți că 6 prim-secretari ai partidelor, 6 șefi de guverne i-au invitat, iar ei au trimis o notă jignitoare. Chiar și în aceste condiții ne reafirmăm acordul de a ne da semnătura la invitația ca Albania să participe la Comitetul Politic Consultativ.

Este straniu de înțeles de ce cu o asemenea ocazie nu se vede tendințe de apropiere, ci tendințe de a scoate la iveală lucrurile neplăcute din trecut. Eu nu am participat la acea ședință întrucît n-am făcut parte din delegația noastră la Comitetul

Politic Consultativ. O dată sau de două ori am fost la ședințe ale Comitetului Politic Consultativ nu ca participant, ci pentru că mă ocupam de tehnica militară. Faptul că s-a scris că albanezii n-au trimis delegație la nivelul cerut, constituie probabil o greșală a noastră, a tuturor. Dacă e să citim atent textul, această afirmație se referă nu la excluderea Albaniei, în general, din Comitetul Politic Consultativ, ci se referă la ședința respectivă. Aceasta a fost o hotărâre colectivă.

Eu sînt convins și rog ca acest lucru să nu fie trecut în stenogramă că dacă Albania va participa în mod tovarășesc, atunci hotărîrea luată în 1961 va fi anulată de la sine, toți tovarășii fiind de acord ca Albania să participe. Lucrul acesta vi-l spun în particular, discutînd între noi.

Deocădată ducem discuții între noi, plecînd însă de la practica ședințelor trecute. Presupun că propunerea noastră, a celor două părți va fi sprijinită de ceilalți și anume ca Albania să participe la sesiunea Comitetului Politic Consultativ.

În ce privește problema dezvoltării relațiilor noastre economice, în parte am discutat despre aceasta. Noi întotdeauna ne-am pronunțat pentru lărgirea schimburilor comerciale. Pentru noi n-a trecut neobservat faptul că, în ultimul timp, schimbul de mărfuri a fost cam frînat, creșterea volumului schimburilor încetinită.

Noi am primit cu plăcere afirmația dv. că trebuie să dezvoltăm schimburile comerciale. Noi sîntem pentru aceasta. Fie ca reprezentanții noștri să se pună de acord cu deplina respectare a reciprocității; faceți totul cu avantaj reciproc, însă să nu vă insultați reciproc (rîsete). Eu glumesc desigur.

Despre organizațiile de masă internaționale. Putem fi de acord cu dv. că unele dintre aceste organizații, în ultimul timp, și-au redus activitatea. Aceasta în primul rînd.

În al doilea rînd, poate că trebuie să ne gîndim la noi forme de activitate; nu trebuie să fim dogmatici și întotdeauna să ne menținem pe aceleași poziții. Acestea sînt probleme care ar putea fi discutate între partidele comuniste, între guverne.

În ciuda lipsurilor și a slăbiciunilor care există în aceste organizații, ele s-au pronunțat pentru interesele lagărului socialist, pentru lupta pentru pace, împotriva primejdiei războiului atomic; femeile s-au pronunțat pentru drepturile femeilor, pentru apărarea copiilor, au ținut congrese progresiste, ne-a bucurat unitatea lor.

S-ar putea spune că aceste organizații nu trebuie să-și aleagă teme politice, însă aceasta este o altă problemă. Acum, este vorba de îmbunătățirea activității acestor organizații. Numiți măcar un congres sau simpozion sindical, de tineret, de femei, unde tovarășii chinezi nu s-au pronunțat împotriva Uniunii Sovietice, a PCUS. Ei iau cuvântul și imediat începe bătaia. În general, sarcinile care stau în fața congreselor sînt cam secundare. Desigur, aceasta crează greutăți. Noi însă acordăm atenție declarației dv. și trebuie să vă spun că Prezidiul Comitetului nostru Central a însămințat organizațiile noastre, secțiile Comitetului nostru Central să examineze problemele activității organizațiilor de masă și să expună Comitetului Central considerentele lor în legătură cu îmbunătățirea activității acestora.

Noi nu ne situăm pe poziții dogmatice. Viața merge înainte, evenimentele decurg în mod logic și într-o anumită etapă poate fi necesară o anumită tactică, și chiar trebuie de fiecare dată să existe o tactică nouă, pentru ca noi, cu inițiativa noastră să-i luăm de gît pe imperialiști și nu ei pe noi.

Dacă dv. veți avea propuneri constructive în acest sens, noi le vom examina. Sîntem gata să ne consultăm și să ne sfătuim cu dv., așa cum este normal între partidele frățești.

Eu am epuizat problemele. Acum este ora 22,00; mai departe cum să procedăm ?

Tov. N. Ceaușescu :

Eu mulțuiesc tovarășului Brejnev pentru expunerea făcută. Sînt o serie de probleme asupra cărora este necesar să mai discutăm și propunem ca mâine să continuăm discuțiile.

Tov. L.I. Brejnev :

În program este prevăzută continuarea discuțiilor la ora 10,00. Atunci să continuăm mâine la ora 10,00.

Discuțiile au luat sfîrșit la ora 22,15.